

Postgraduaat
in de
Cliëntgerichte
Psychotherapie

emotion-focused, experiëntieel, interactioneel, existentieel

**(F
M
S)** FOCUSon
EMOTION

KU LEUVEN

Cliëntgerichte Psychotherapie

De *mens centraal*, zo zou je de basisgedachte van de cliëntgerichte psychotherapie beknopt kunnen samenvatten. Met oog voor de uniciteit van elke psychotherapeutische situatie biedt deze opleiding jou een grondige praktische en theoretische vorming aan in de evidence-based cliëntgerichte psychotherapie. Het vormt jou als psychotherapeut om verschillende psychische moeilijkheden, conflicten of stoornissen en de daarmee samenhangende klachten te verminderen of op te heffen en dit in verschillende settings. De innoverende kracht van deze opleiding wordt gevoed door de synergie tussen KU Leuven en Focus on Emotion vzw, wetenschappelijk onderzoek en ons dagelijks contact met cliënten.

De opleiding beoogt een verdiepende vorming in zowel de relatieaspecten als de taakaspecten van het psychotherapeutisch proces. Je maakt kennis met de oorspronkelijke cliëntgerichte bronnen en met de huidige *state of the art* van de cliëntgerichte psychotherapie. Gebaseerd op algemeen en humanistisch therapieonderzoek is er in de opleiding doorgedreven aandacht voor de therapeutische relatie, de persoon van de therapeut en de transdiagnostische kenmerken en krachtbronnen van de unieke cliënt.

De verschillende inhoudelijke sporen of *tracks* die doorheen de opleiding lopen, helpen je om zowel de fundamentele grondhoudingen en vaardigheden als de meer specifieke therapeutische methodes en conceptuele kaders te integreren.

Track 1: Fundamentals

Gedurende de vierjarige opleiding maak je je de bronnen en vaardigheden van de cliëntgerichte psychotherapie eigen. Samen met andere studenten cultiveer je een authentieke, accepterende en empathische grondhouding zoals die door Carl Rogers en zijn collega's werd ontwikkeld. Je leert vorm te geven aan de therapeutische relatie en het fenomenologisch exploratieproces. De cruciale rol van de kwaliteit van de therapeutische relatie, de egalitaire opstelling en de hoge graad van de persoonlijke aanwezigheid in de therapeutische ontmoeting worden onderstreept. De hier-en-nu relatie wordt als hefboom gebruikt om veranderingen te realiseren op intrapsychisch en relationeel vlak. Daarnaast maak je binnen deze track kennis met specifieke vaardigheden zoals bv nodig in het eerste en het laatste gesprek, maar exploreer je ook thema's als persoonlijkheidsverandering, zelfzorg en specifieke problematieken die zich kunnen voordoen, zoals rouw, psychosegevoeligheid, fragiele processen en seksualiteit.

Track 2: Focusing

In track 2 maak je kennis met de experiëntiële benadering van Eugene Gendlin. Je leert je eigen gewaarworden te verscherpen door op te merken wat je lijfelijk waarneemt tijdens gesprekken. Door te *focussen* maak je je een holistische benadering en begrijpen eigen van de therapeutische situatie. Je leert je voortdurend af te stemmen op je eigen belevingsspoor en dat van je cliënt. In deze track leer je het focussen zowel in te zetten bij jezelf als bij je cliënten om voorbij de platgetreden paden nieuwe inzichten en groeimogelijkheden te ontdekken. Naast focussen als vaardigheid maak je ook kennis met *focusing-oriented therapy*, één van de substromingen van de huidige cliëntgerichte therapie.

Track 3: Interactioneel werken

In track 3 wordt je aandacht gevestigd op de interpersoonlijke dynamiek in de therapeutische relatie. Je wordt je bewust van je eigen interpersoonlijke gevoeligheden en hoe je reageert op dreigende conflicten of ruptures in contact met je cliënten. Je oefent hoe je deze relationele moeilijkheden in de therapeutische relatie kan bespreken. Daarnaast maak je ook kennis met het typische van de *interactionele benadering*: het relationeel begrijpen van het probleem, de invloed op het therapeutische proces en hoe hier interactioneel mee om te gaan in functie van het therapiedoel.

Cliëntgerichte Psychotherapie

Track 4: Emotion-Focused Therapy

Emotion-Focused Therapy (EFT) van Greenberg, Elliott en Watson is een evidence-based benadering die specifieke methodieken aanwendt om het gestolde cliëntproces te bewerken. Voorbeelden hiervan zijn lege stoel-methodiek, twee-stoelen dialoog, evocatief ontvouwen en gestaltexperimenten. Wetenschappelijk onderzoek binnen EFT zorgt voor een gediversifieerd aanbod naar specifieke problematieken (depressie, complex trauma, gegeneraliseerde en sociale angst, eetstoornissen, psychose...), specifieke cliëntsystemen (Emotion-Focused Couples Therapy en Emotion-Focused Family Therapy) en specifieke therapie-processen. Je leert typische processignalen herkennen en ontdekt hoe je hiermee kan omgaan via het gedifferentieerd toepassen van relationele en interpersoonlijke taken, belevings- en verwerkingstaken en enactmenttaken.

Track 5: Existentiële psychotherapie

Existentiële psychotherapie helpt ons om bewust te worden van wat uiteindelijk essentieel is in ons bestaan en heeft als doel om ons leven op een verbonden, authentieke en zinvolle wijze aan te gaan. Je leert je eigen existentiële laag en die van je cliënten lezen in termen van de *existential givens* van Irvin Yalom. Je wordt je bewust van hoe jij en jouw cliënten zich met existentiële thema's als de dood, vrijheid, schuld, isolatie, verbondenheid en zinloosheid verhouden en daarin vast kunnen komen te zitten. Je verbreedt en verdiept je existentiële empathie en je oefent met specifieke experiëntiële methodes om de existentiële aspecten van het probleem in beweging te krijgen. Je maakt ook kennis met de hedendaagse *experiëntieel-existentiële* en *meaning-centered* therapie zoals o.a. vorm gegeven door Siebrecht Vanhooren.

Programmastructuur

De postgraduaatopleiding wordt aangeboden als een traject van vier deeltijdse studie jaren.

De opleiding bestaat uit vier studie jaren waarbij de verschillende tracks worden uitgewerkt in verschillende opleidingsonderdelen die doorheen de opleiding aan bod komen en worden begeleid door vaste stafleden en externe experts. Het gaat hierbij om theorie, methodes en technieken - praktijk en supervisie - leertherapie en casusonderzoek. De (verdeling van) studiebelasting, studiepunten en contacturen per onderdeel zijn conform de erkenningscriteria van de Vlaamse Vereniging voor Cliëntgericht-Experiëntiële Psychotherapie en Counseling en de Beroepsvereniging voor Wetenschappelijk onderbouwde Psychotherapie, alsook conform de richtlijnen van de European Association for Psychotherapy en de International Society of Emotion-Focused Therapy. Het succesvol afronden van de opleiding zorgt daarmee voor een erkenning als psychotherapeut door deze beroepsverenigingen. Om vanuit het wettelijk statuut psychotherapie te mogen uitvoeren schrijft de Belgische wet naast de opleiding nog twee jaar voltijdse praktijk als psychotvoor

Studiebelasting en studiepunten

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Totaal
Praktijk en supervisie	135	115	100	95	445
Theoretische vorming	210	255	275	255	995
Leergroep	75	75	38	37	225
Casusonderzoek	25	25	100	50	200
Totaal uren studiebelasting	445	470	513	437	1865
Totaal aantal studiepunten	18	19	21	17	75

Contacturen

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Totaal
Praktijk en supervisie	59	47	30	26	162
Theoretische vorming	54	66	72	66	258
Leergroep	54	54	27	27	162
Casusonderzoek	3	6	6	6	21
Totaal aantal contacturen	170	173	135	125	603

Nadere omschrijving van de opleidingsonderdelen

1. Praktijk en supervisie

De psychotherapiepraktijk vormt de voedingsbodem voor de opleiding. Je dient wekelijks ongeveer 10 uur psychotherapie te doen. Dit kan als werknemer in een centrum of binnen een zelfstandige praktijk. Belangrijk hierbij is dat je wordt ingeschakeld in de teamwerking en deelneemt aan intake- en therapiebesprekingen. Ook moet je de mogelijkheid hebben om een groot gedeelte van jouw therapeutische sessies op audio of video te registreren. Eveneens dient het uitvoeren van een casusonderzoek realiseerbaar te zijn. Bij dit casusonderzoek wordt van elke therapie een dossier bijgehouden met een zo concreet mogelijke verslaggeving en postsessiecommentaren.

Er zijn twee soorten supervisies. Enerzijds vinden er binnen de opleidingen groepssupervisies plaats in kleine groepjes (6 tot 8 studenten plus supervisor). Per sessie van 1u15 komt een supervisor aan bod die een casus bespreekt uit de praktijk. Als supervisor illustreer je je vraagstelling zo als nauwkeurig mogelijk aan de hand van een fragment uit een (op audio of video opgenomen) gesprek. Van dit fragment wordt vooraf een transcript gemaakt dat bezorgd wordt aan de supervisor en je medesupervisors. Bij het exploreren van de aangebrachte supervisie vragen richt de groep de aandacht zowel op de therapeutische relatie, op de (problematiek van de) cliënt als op de supervisor als therapeut.

Naast de groepssupervisies volg je buitende opleidingsuren ook individuele supervisie bij een erkend supervisor. Ook deze gebeuren aan de hand van een audio- of videofragment en een transcript. Van elke supervisie wordt een verslag gemaakt.

2. Theoretisch-technische vorming

Dit opleidingsonderdeel omvat twee luiken. Enerzijds zijn er de theoretische seminaries waarin je kennis opdoet over het cliëntgerichte gedachtegoed en de toepassing hiervan in de praktijk. Hier word je meegenomen in de verschillende tracks die de opleiding aanbiedt. Je maakt dus kennis met de Fundamenten (track 1) waarin je het cliëntgerichte mensbeeld exploreert maar ook de grondhoudingen integreert. Je verkent via Focusing (track 2) de experiëntiële benadering en hoe deze je kan helpen om je voortdurend af te stemmen op het psychotherapeutisch proces zodat de cliënt leert bij zichzelf aanwezig te zijn om zo in beweging te komen. Daarnaast leer je de therapeutische relatie en het probleem van de cliënt ook Interactioneel (track 3) te begrijpen en te hanteren. Emotion-focused therapy (track 4) biedt je een concreet kader waarin je de emotionele kwaliteit van de cliënt beter leert te begrijpen en actief te bewerken. Het existentiële spoor, tenslotte, (track 5) helpt je de problemen van de cliënt vanuit een bredere hoek te begrijpen en mee naar betekenis en essentie van het bestaan te zoeken.

Dit luik van de theoretisch-technische vorming helpt je bij het ontwikkelen van een veelzijdige transdiagnostische en procesdiagnostische benadering. Je verwerft inzicht in een breed spectrum van psychische moeilijkheden, conflicten, processen en mogelijkheden. Je maakt ook kennis met stoornisspecifieke factoren en diens diverse, individueel verschillende verschijningsvormen. Je krijgt systematisch inzicht in de specifieke manier waarop deze problemen zich in het therapeutisch proces kunnen manifesteren en hoe je het veranderingsproces op een actieve en procesdifferentiële manier kan faciliteren. Je maakt kennis met specifieke technieken, interventies en werkmethodes en je leert omgaan met de eigenheid van specifieke klinische settings.

Nadere omschrijving van de opleidingsonderdelen

Voor de seminars rekenen we op je actieve medewerking via een grondige studie van de opgegeven literatuur, actieve deelname aan het seminarie zelf en persoonlijke verwerking van dit alles in een verslag achteraf.

Het tweede luik van de theoretisch-technische vorming omvat de verwerking van de theoretische aspecten via oefeningen of workshops die meestal aansluiten op de seminars. Hierbinnen worden diverse thema's van de verschillende tracks praktijkgericht en ervaringsgericht uitgediept. Het gaat zowel om het inoefenen van basisvaardigheden zoals empathietraining, als specifieke werkmethodes zoals meta-communicatie, focusing, EFT-methodes of experiëntieel-existentiële werkvormen. Er wordt gebruik gemaakt van praktijkgerichte illustraties van bepaalde thema's en problematieken.

3. Leergroep

Je neemt deel aan een leertherapiegroep die gespreid wordt over de 4 opleidingsjaren. In jaar 1 en 2 zijn er 4 blokken van telkens 2 dagen, in jaar 3 en 4 gaat het om 2 blokken. Het eerste jaar staat het ontwikkelen van een veilig therapeutisch groepsklimaat centraal om op die manier jezelf als werkinstrument (met je sterktes, groeimogelijkheden en 'blinde vlekken') te leren kennen. De groepsleden stimuleren elkaar om nieuw gedrag uit te proberen en oude patronen los te laten. De leergroep heeft tevens een didactische functie: je leert er het therapeutisch proces van-binnen-uit kennen.

Naarmate de opleiding vordert, evolueert dit naar een meer gevorderde therapiegroep, waarbij er meer wederkerigheid en validatie ontstaat tussen de groepsleden. De onderlinge interacties in de groep krijgen meer aandacht en het interpersoonlijk leren neemt toe. Er wordt gereflecteerd op de manier waarop je het contact met elkaar aangaat of vermijdt, op de patronen die zich hierin ontwikkelen, op de verschillende rollen die de groepsleden opnemen en op wat ontbreekt in de omgang tussen de groepsleden.

De leergroep vindt op een aparte locatie plaats en wordt begeleid door twee groepstherapeuten die elkaar afwisselen doorheen het jaar en de opleiding.

Naast groepstherapie kan het soms ook helpend zijn om individuele therapie te volgen. Indien nodig wordt dit tijdens de opleiding met jou besproken.

Nadere omschrijving van de opleidingsonderdelen

4. Casusonderzoek

In het eerste jaar word je vertrouwd gemaakt met de principes van het individueel casusonderzoek. Vertrekkende van het *scientist-practitioner model* wordt getoond op welke manier je dit soort onderzoek kan implementeren in de lopende therapiepraktijk. Je krijgt een onderzoekskader aangereikt waarin geëxpliciteerd staat welke instrumenten in welke fasen van het therapeutisch proces kunnen worden afgenomen. Het instrumentarium beslaat 3 domeinen: algemene therapie-outcome (kwantitatieve verbetering qua algemene stress, klachten, symptomen en retrospectieve kwalitatieve visie op verandering); het therapieproces (werkalliantie, helpende/hinderende processen tijdens de sessies en mogelijke specifieke proces-meetinstrumenten) en de achtergrondgegevens van cliënt en therapeut.

In het tweede en derde jaar staat de individuele testing geprogrammeerd. Meer concreet komen aan bod: systematische dataverzameling, de analyse van kwalitatieve en kwantitatieve proces- en outcomedata en de interpretatie van de data. De begeleiding gebeurt hoofdzakelijk via groepssupervisies in aanwezigheid van een stafid en enkele collega-studenten.

Hierna start je met het schrijven van een rapport over je casusonderzoek in de vorm van een specialisatieverslag. Daarbij integreer je de verschillende clientgerichte visies die je via de verschillende tracks hebt eigen gemaakt en toon je via je casus aan hoe je deze vorm geeft in de praktijk. Naast een levendige beschrijving van de casus en het therapieverloop (ondersteund

door je onderzoeksmateriaal en geïllustreerd met stukjes transcript van cruciale therapiemomenten) dien je de casus theoretisch te omkaderen vanuit de verschillende tracks. Dit gebeurt via verwijzing naar en bespeking van relevante literatuur over de specifieke client- en therapeutprocessen die in de casus aan bod komen. Het specialisatieverslag beslaat 20 a 25 pagina's en dient ingeleverd te worden voor de kerstvakantie van het vierde jaar. Hierna volgt een presentatie van je casusonderzoek in de vorm van een zelf te geven seminarie.

Evaluatie

Tijdens de opleiding worden er diverse evaluatiemomenten gepland. Hierin wordt beoordeeld of je over de noodzakelijke capaciteiten beschikt om de opleiding verder te zetten en te voltooien. Indien nodig worden er voorstellen tot remediëring geformuleerd.

In de helft van het eerste opleidingsjaar is er een tussentijdse reflectie waarbij we tijd maken om even stil te staan bij hoe de opleiding voor jou en je groepsgenoten loopt. Jouw persoonlijk groeiproces komt hierbij aan de orde maar ook de onderlinge relaties en mogelijke uitdagingen die je tegenkomt kunnen besproken worden.

Individueel evaluatie gebeurt continu doorheen de opleiding aan de hand van de supervisies, seminars en werkgroepen en de verslagen die je hierover maakt. Aan het einde van elk academiejaar wordt een expliciet evaluatiemoment gepland. Dit gebeurt aan de hand van een schriftelijke zelfevaluatie waarin je je persoonlijke evolutie beschrijft als therapeut met al je sterktes, groeimogelijkheden en uitdagingen. Je voegt tevens een beschrijving toe van je praktijk, jouw ervaringen en leerpunten uit de supervisie en leertherapie. Daarnaast staan we ook stil bij het inhoudelijke en programmatische opleidingsprogramma. Deze zelfevaluatie bezorg je aan alle opleidingscollega's en stafleden. Dit vormt de aanloop voor verdere reflectie waarbij je feedback ontvangt van je groepsgenoten en de staf.

Toelatingsvoorwaarden

Toelating tot de opleiding wordt beperkt tot:

1. Houders van het diploma van licentiaat (180 ECTS) of master of Science in de Psychologie (120 ECTS) die de afstudeerrichting klinische (en gezondheids)psychologie hebben gevolgd, die ten minste 6 maanden klinische stage hebben gedaan én die de erkenning van klinisch psycholoog verkregen hebben
2. Houders van het diploma van licentiaat (180 ECTS) of master of Science in de Pedagogische Wetenschappen (120 ECTS) die de afstudeerrichting orthopedagogiek hebben gevolgd, die ten minste 6 maanden klinische stage hebben gedaan én de erkenning van klinisch orthopedagoog verkregen hebben.
3. Houders van het diploma van arts of master of Medicine in de Geneeskunde die tevens psychiater of psychiater in opleiding zijn (vanaf de tweede fase van deze opleiding).
4. Nederlandse kandidaten moeten houder zijn van het diploma Science in de Psychologische of Pedagogische Wetenschappen met een bijkomende opleiding tot GZ-psycholoog (Gezondheidszorgpsycholoog) of KP (Klinisch Psycholoog)

Selectiegesprek

Jouw geschiktheid als kandidaat binnen de maximumcapaciteit van de opleiding wordt bepaald via een selectiegesprek. Je wordt geselecteerd op basis van de mogelijkheid om psychotherapie uit te oefenen in de praktijk, je motivatie voor het betreffende therapeutische (clientgerichte) kader en aspecten van je persoonlijk functioneren. Als therapeut (in opleiding) moet je namelijk op een kritische manier durven en kunnen reflecteren op je eigen persoon en je handelen als therapeut. Omdat de opleiding in groep plaats vindt, is het tevens belangrijk dat je bereid bent om actief en constructief deel te nemen aan het groepsproces. Daarnaast moet je de Engelse taal voldoende machtig zijn omdat de voorbereidende literatuur vaak bestaat uit Engelstalige publicaties en omdat specialistische seminaries (uitzonderlijk) in het Engels kunnen gedoceerd worden. Tot slot kan bij de selectie ook informatie die bekomen werd via referentiepersonen een rol spelen, alsook de hoeveelheid beroepservaring die je hebt.

Om je kandidaat te stellen stuur je een schriftelijke motivatie en gedetailleerd curriculum vitae naar kurt.renders@focusonemotion.be voor het einde van april. De selectiegesprekken (bij 1 of 2 stafleden) vinden plaats in mei en juni. Begin juli ontvang je nieuws of je al dan niet geselecteerd bent.

Praktisch

Opleidingsdagen

Tijdens de eerste twee opleidingsjaren zijn er gemiddeld 3 opleidingsdagen per maand. In jaar 3 en 4 wordt dit aantal (licht)l verminderd. Afhankelijk van de opleidingsgroep waarin je terechtkomt, vinden seminars en supervisies telkens plaats op dinsdag van 9:30u tot 16:00u of op vrijdag/zaterdag van 9:30u tot 16:00u of op donderdag van 13:00u tot 19:00u. Leertherapie gaat steeds door op vrijdag (van 9u tot 18:30u) en zaterdag (van 9u tot 16:30u). De opleiding start de derde week van september en loopt tot eind juni.

Locatie

Alle opleidingsdagen gaan door op verschillende locaties in het centrum van Leuven (op 15 minuten wandelafstand van het station)

Onderwijstaal

De onderwijstaal is het Nederlands. Seminars of werkgroepen kunnen (uitzonderlijk) in het Engels worden gedoceerd wanneer de docent anderstalig is.

Inschrijvingsbedrag

Het inschrijvingsgeld bedraagt 3100 euro per jaar. Aankoop van verplichtte literatuur, het lidmaatschap van de WCEPC (Vereniging voor Cliëntgericht-Experiëntiële Psychotherapie en Counseling) en externe individuele supervisie zijn niet inbegrepen. Gebruik van de KMO-portefeuille en Educatief verlof is mogelijk.

Getuigschrift

Na het succesvol afronden van de opleiding ontvang je een getuigschrift 'Postgraduaat in de Cliëntgerichte Psychotherapie'.

De opleidingsstaf

Prof Dr. Siebrecht Vanhooren

Academisch verantwoordelijke
Docent cliëntgerichte psychotherapie
Onderzoeksgroep Klinische Psychologie,
Meaning & Existence, KU Leuven

Mathias Dekeyser

Psychotherapeut bij groepspraktijk Naiade
Trainer Pre-Therapy International Network
Focusing trainer en therapeut (TIFI)

Kurt Renders

Algemeen coördinator opleiding
Coördinator groepspraktijk Conciente
Coördinator Emotion-Focused Therapy van
Focus On Emotion vzw

Arne Heylen

Psychotherapeut bij groepspraktijk Naiade,
Medewerker Emotion-Focused Therapy van Focus
On Emotion, vzw

Sofie Talboom

Mede-coördinator opleiding
Eigen psychotherapiepraktijk
Medewerker Emotion-Focused Therapy van
Focus On Emotion, vzw

Claude Missiaen

Eigen Psychotherapiepraktijk
Coördinator opleiding Existentiële Therapie en
Counseling van Focus On Emotion, vzw
Staflid opleiding Counseling in Existentieel Welzijn
Zaakvoerder QIT bvba

Dr. Nele Stinckens

Coördinator groepspraktijk Naiade
Oprichtster en zaakvoester QIT bvba

Gina Devos

Coördinator groepspraktijk Agora
Psychologe op residentieel psychotherapeutisch
centrum elim

Sofie Verdegem

Doctoraatsonderzoeker klinische
psychologie, Meaning and existence KU
Leuven Coördinator groepspraktijk Spore

Ilse Goossens

Mede-coördinator opleiding
Coördinator groepspraktijk De Waterwilg
Docent psychotherapie RINO Utrecht

Contactadres:

Siebrecht Vanhooren
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen
Tiensestraat 102 bus 3720
3000 Leuven
siebrecht.vanhooren@kuleuven.be

**(F
M
S)** FOCUS on
EMOTION

KU LEUVEN